

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

Έκθεση στο νομοσχέδιο «Τροποποιήσεις του Ποινικού Κώδικα και του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, λοιπές διατάξεις του Υπουργείου Δικαιοσύνης»

I. Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Το νομοσχέδιο, υπό τον τίτλο «Τροποποιήσεις του Ποινικού Κώδικα και του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, λοιπές διατάξεις του Υπουργείου Δικαιοσύνης», όπως διαμορφώθηκε από τη Διαρκή Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, αποτελείται από 174 άρθρα.

Το μέρος πρώτο (άρθρα 1-96) περιλαμβάνει δύο κεφάλαια που αφορούν στις τροποποιήσεις του Γενικού και του Ειδικού μέρους του Ποινικού Κώδικα.

Το πρώτο κεφάλαιο του μέρους πρώτου (άρθρα 1-30) περιλαμβάνει τις τροποποιήσεις του Γενικού μέρους του Ποινικού Κώδικα (εφεξής: ΠΚ). Ειδικότερα, με το άρθρο 1 επέρχονται τροποποιήσεις στο άρθρο 8 του Ποινικού Κώδικα που αφορά στα εγκλήματα στην αλλοδαπή τα οποία τιμωρούνται πάντοτε κατά τους ελληνικούς νόμους. Με το άρθρο 2 προστίθεται στο άρθρο 43 του ΠΚ η περίπτωση της απρόσφορης απόπειρας, ενώ με τα άρθρα 3, 4 και 5 επέρχονται τροποποιήσεις στα άρθρα 79, 80 και 81 του ΠΚ, αντίστοιχα. Το άρθρο 6 προσθέτει την ποινή της παροχής κοινωφελούς εργασίας στο άρθρο 82 του ΠΚ, ώστε να αφαιρείται και από αυτή ο χρόνος προσωρινής κράτησης, και το άρθρο 7 τροποποιεί το άρθρο 83 του ΠΚ που αφορά στην επιβολή μειωμένης ποινής. Το άρθρο 8 προβλέπει τη δυνατότητα επιβολής συνολικής ποινής στην περίπτωση του εγκλήματος της ανθρωποκτονίας από αμέλεια κατά συρροή (άρθρο 94 του ΠΚ), και το άρθρο 9 τροποποιεί το άρθρο 99 του ΠΚ που αφορά στην αναστολή εκτέλεσης της ποινής υπό όρο.

2

Αλλαγές επέρχονται με τα άρθρα 10 και 11 στα άρθρα 100 και 101 του ΠΚ αντίστοιχα που αφορούν στην αναστολή εκτέλεσης μέρους της ποινής και στην ανάκληση της αναστολής. Ακόμη, με το άρθρο 12 τροποποιείται το άρθρο 102 του ΠΚ σχετικά με την άρση της αναστολής. Το άρθρο 13 περιλαμβάνει αλλαγές στο άρθρο 103 του ΠΚ όσον αφορά την ενέργεια αλλοδαπής απόφασης, ενώ το άρθρο 14 του ΠΚ τροποποιεί το άρθρο 104 του ΠΚ για τις δικαστικές δαπάνες και τις παρεπόμενες ποινές. Με το άρθρο 15 τροποποιείται το άρθρο 104Α του ΠΚ ως προς τη διάρκεια της κοινωφελούς εργασίας. Με το άρθρο 16 τροποποιείται το άρθρο 104Β του ΠΚ σχετικά με τους λόγους δικαστικής άφεσης της ποινής, ενώ, με το άρθρο 17, τροποποιείται το άρθρο 105 του ΠΚ σχετικά με την έκτιση της ποινής στην κατοικία. Το άρθρο 105Α του ΠΚ και η παροχή κοινωφελούς εργασίας τροποποιούνται με το άρθρο 18, ενώ αλλαγές επέρχονται με το άρθρο 19 σχετικά με την απόλυση υπό τον όρο της ανάκλησης (άρθρο 105Β του ΠΚ). Στη συνέχεια, το άρθρο 20 μεταβάλλει το άρθρο 106 του ΠΚ όσον αφορά τις προϋποθέσεις χορήγησης της απόλυσης, το άρθρο 21, τις προϋποθέσεις ανάκλησης της απόλυσης (άρθρο 107 του ΠΚ), και το άρθρο 22, τις προϋποθέσεις άρσης της απόλυσης (άρθρο 108 του ΠΚ). Το άρθρο 23 του ΠΚ τροποποιεί το άρθρο 109 του ΠΚ, και με το άρθρο 24 προστίθεται νέα παράγραφος στο άρθρο 110 ΠΚ. Το άρθρο 25 τροποποιεί το άρθρο 110Α του ΠΚ που αφορά στην απόλυση υπό τον όρο της κατ' οίκον έκτισης της ποινής με ηλεκτρονική επιτήρηση, ενώ το άρθρο 26 επιφέρει αλλαγές στο άρθρο 113 του ΠΚ και την αναστολή της παραγραφής των εγκλημάτων σε βάρος ανηλίκων. Το άρθρο 27 μεταβάλλει το άρθρο 119 του ΠΚ ως προς την έναρξη της παραγραφής του χρόνου των ποινών, το δε άρθρο 28 τροποποιεί το άρθρο 129 του ΠΚ και την απόλυση υπό όρο ανηλίκου. Το άρθρο 29 τροποποιεί το άρθρο 129Α του ΠΚ σχετικά με την απόλυση υπό τον όρο του κατ' οίκον περιορισμού με ηλεκτρονική επιτήρηση. Τέλος, το άρθρο 30 επιφέρει αλλαγές στο άρθρο 133 του ΠΚ σχετικά με τους νεαρούς ενήλικες.

Το δεύτερο κεφάλαιο του μέρους πρώτου (άρθρα 31-96) περιλαμβάνει τις αλλαγές των διατάξεων του Ειδικού μέρους του ΠΚ. Ειδικότερα, το άρθρο 31 ΠΚ αναμορφώνει την ποινή του αδικήματος της εσχάτης προδοσίας (άρθρο 131 του ΠΚ). Το άρθρο 159 του ΠΚ σχετικά με τη δωροληψία αλλοδαπών πολιτικών προσώπων τροποποιείται με το άρθρο 32, ενώ αλλαγές επέρχονται με το άρθρο 33 και στο άρθρο 159Α του ΠΚ σχετικά με τη δωροδοκία αλλοδαπών πολιτικών προσώπων. Το άρθρο 34 τροποποιεί το άρθρο 168 του ΠΚ που αφορά στη διατάραξη της λειτουργίας υπηρεσίας ως προς το είδος της ποινής. Το άρθρο 35 μεταβάλλει το άρθρο 187Β του ΠΝ όσον αφορά την αξιόποινη υποστήριξη τρομοκρατικής οργάνωσης, ενώ με το άρθρο 36 αντι-

καθίσταται το άρθρο 191 ΠΚ ως προς τη διασπορά ψευδών ειδήσεων. Το άρθρο 207 ΠΚ σχετικά με την παραχάραξη νομίσματος και άλλων μέσων πληρωμής τροποποιείται με το άρθρο 37 ως προς το είδος της ποινής που μπορεί να επιβληθεί, και το άρθρο 208 του ΠΚ τροποποιείται με το άρθρο 38 ως προς την κυκλοφορία πλαστών νομισμάτων και άλλων μέσων πληρωμής. Με τα άρθρα 39 και 40 τροποποιούνται τα άρθρα 211 ΠΚ και 216 ΠΚ, αντίστοιχα. Με το άρθρο 41 προστίθεται νέα παράγραφος στο άρθρο 224 του ΠΚ όσον αφορά την ψευδή κατάθεση. Ακόμη, με τα άρθρα 42 και 43 τροποποιούνται τα άρθρα 235 του ΠΚ και 236 του ΠΚ ως προς τη δωροληψία και τη δωροδοκία υπαλλήλου, αντίστοιχα. Το άρθρο 263Α του ΠΚ ως προς τα ευνοϊκά μέτρα τροποποιείται με το άρθρο 44, ενώ και το άρθρο 264 ΠΚ ως προς τον εμπρησμό αντικαθίσταται κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 45. Επιπρόσθετα, αντικαθίσταται με το άρθρο 46 και το άρθρο 265 του ΠΚ σχετικά με τον εμπρησμό σε δάση. Με το άρθρο 47 τροποποιείται το άρθρο 268 του ΠΚ που αφορά στην πλημμύρα, και, με το άρθρο 48, τροποποιείται το άρθρο 270 του ΠΚ όσον αφορά την έκρηξη. Αλλαγές επέρχονται με το άρθρο 49 στο άρθρο 273 του ΠΚ σχετικά με την κοινώς επικίνδυνη βλάβη, και, με το άρθρο 50, στο άρθρο 275 του ΠΚ για το αδίκημα της άρσης ασφαλιστικών εγκαταστάσεων. Με το άρθρο 51 επέρχονται αλλαγές στο άρθρο 277 του ΠΚ για την πρόκληση ναυαγίου, ενώ με το άρθρο 52 στο άρθρο 279 του ΠΚ για τη δηλητηρίαση από αμέλεια πραγμάτων προορισμένων για χρήση από το κοινό. Το άρθρο 53 επιφέρει αλλαγές στο άρθρο 285 του ΠΚ που αφορά στην παραβίαση μέτρων ως προς την πρόληψη ασθενειών από αμέλεια, ενώ το άρθρο 54 τροποποιεί το άρθρο 286 του ΠΚ ως προς την παραβίαση από αμέλεια κανόνων οικοδομικής. Ακόμη, το άρθρο 55 επιφέρει αλλαγές στην έμπρακτη μετάνοια και τη δικαστική άφεση της ποινής (άρθρο 289 του ΠΚ), και το άρθρο 56 στο άρθρο 290 του ΠΚ ως προς τις επικίνδυνες παρεμβάσεις στην οδική συγκοινωνία, ενώ το άρθρο 57 επιφέρει αλλαγές στο άρθρο 290Α του ΠΚ ως προς την επικίνδυνη οδήγηση. Αλλαγές προβλέπονται με το άρθρο 58 και στο αδίκημα του άρθρου 291 του ΠΚ που αφορά σε επικίνδυνες παρεμβάσεις στη συγκοινωνία μέσω σταθερής τροχιάς, πλοίων και αεροσκαφών. Νέο εδάφιο προστίθεται με το άρθρο 59 στο άρθρο 292Α του ΠΚ που αφορά στα εγκλήματα κατά της ασφάλειας των τηλεφωνικών επικοινωνιών. Το άρθρο 60 τροποποιεί το άρθρο 293 του ΠΚ σχετικά με την παρακώλυση της λειτουργίας άλλων κοινωφελών εγκαταστάσεων. Αλλαγές επιφέρει ως προς το πλαίσιο ποινής το άρθρο 61 στο αδίκημα της ανθρωποκτονίας με δόλο (άρθρο 299 του ΠΚ). Το αδίκημα της σωματικής βλάβης (άρθρο 308 του ΠΚ) τροποποιείται με το άρθρο 62, ενώ με το άρθρο 63 μεταβάλλεται το πλαίσιο ποινής στο αδίκημα της επικίνδυνης σωματικής βλάβης

(άρθρο 309 του ΠΚ). Ακόμη, τροποποιούνται με τα άρθρα 64 και 65 τα άρθρα 310 και 314 του ΠΚ για τη βαριά σωματική βλάβη και τη σωματική βλάβη από αμέλεια, αντίστοιχα. Με το άρθρο 66 προστίθεται νέο άρθρο (315Α του ΠΚ) σχετικά με εγκλήματα κατά της σωματικής ακεραιότητας υπαλλήλου, ενώ με το άρθρο 67 μεταβάλλεται το πλαίσιο ποινής σε περιπτώσεις του άρθρου 323Α του ΠΚ για την εμπορία ανθρώπων. Το άρθρο 68 προβλέπει αλλαγές στο αδίκημα της αυτοδικίας (άρθρο 331 του ΠΚ), ενώ τροποποιήσεις επέρχονται με το άρθρο 69 και στο αδίκημα του βιασμού (άρθρο 336 του ΠΚ). Με το άρθρο 70 τροποποιείται το άρθρο 337 του ΠΚ σχετικά με την προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας, ενώ με το άρθρο 71 μεταβάλλεται η προβλεπόμενη ποινή για την κατάχρηση ανικάνου προς αντίσταση σε γενετήσια πράξη (άρθρο 338 του ΠΚ). Αλλαγές επέρχονται με το άρθρο 72 και στο αδίκημα του άρθρου 339 του ΠΚ σχετικά με τις γενετήσιες πράξεις με ανηλίκους ή ενώπιόν τους. Επιπλέον, με το άρθρο 73 προστίθεται νέα γενική διάταξη (άρθρο 340 του ΠΚ) ως προς τα άρθρα 338 και 339 του ΠΚ. Με το άρθρο 74 τροποποιείται το άρθρο 342 του ΠΚ για την κατάχρηση ανηλίκων, και, με το άρθρο 77, τροποποιείται το άρθρο 343 του ΠΚ σχετικά με την κατάχρηση σε γενετήσια πράξη προσώπου που αναζητεί εργασία. Το άρθρο 76 τροποποιεί το άρθρο 344 του ΠΚ, ενώ διαφοροποιείται το πλαίσιο ποινής για το αδίκημα της γενετήσιας πράξης μεταξύ συγγενών (345 του ΠΚ). Με το άρθρο 78 τροποποιείται το πλαίσιο ποινής ως προς τις περιπτώσεις του αδικήματος της πορνογραφίας ανηλίκων (άρθρο 348Α του ΠΚ). Ακόμη, με το άρθρο 79 προστίθεται νέα παράγραφος στο άρθρο 349 του ΠΚ για τη μαστροπεία, ενώ με το άρθρο 80 τροποποιείται το άρθρο 351Α του ΠΚ που αφορά στη γενετήσια πράξη με ανήλικο έναντι αμοιβής. Αλλαγές επέρχονται, με το άρθρο 81, και στο άρθρο 353 του ΠΚ σχετικά με την προσβολή γενετήσιας ευπρέπειας. Τα άρθρα του ΠΚ 360 σχετικά με την παραμέληση της εποπτείας ανηλίκου και 360Α ως προς παραβάσεις σχετικά με την υιοθεσία ανηλίκου τροποποιούνται με τα άρθρα 82 και 83, αντίστοιχα. Στο κεφάλαιο του Ποινικού Κώδικα σχετικά με τα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας αλλαγές επέρχονται με το άρθρο 84 στο άρθρο 372 του ΠΚ για την κλοπή, ενώ με το άρθρο 85 τροποποιείται το πλαίσιο ποινής της υπεξαίρεσης (άρθρο 375 του ΠΚ). Τροποποιείται, ακόμη, με το άρθρο 86 η κλοπή και υπεξαίρεση μικρής αξίας (άρθρο 377 του ΠΚ), και μεταβάλλεται, με το άρθρο 87, το πλαίσιο ποινής στο αδίκημα της ληστείας (άρθρο 380 του ΠΚ). Στο κεφάλαιο σχετικά με τα εγκλήματα κατά της περιουσίας, το άρθρο 88 επιφέρει αλλαγές στο άρθρο 385 του ΠΚ περί εκβίασης, και το άρθρο 89 επιφέρει αλλαγές στο άρθρο 386 ΠΚ περί απάτης. Διαφοροποίηση ως προς το πλαίσιο ποινής επέρχεται και με το άρθρο 90 στο άρθρο 370Α του ΠΚ σχετικά με την απάτη

με υπολογιστή. Ομοίως, με το άρθρο 91, και στο άρθρο 390 του ΠΚ για την απιστία. Επιπλέον, με το άρθρο 92 τροποποιείται το άρθρο 394 του ΠΚ για την αποδοχή και διάθεση προϊόντων εγκλήματος, ενώ νέα παράγραφος προστίθεται, με το άρθρο 93, στο άρθρο 396 του ΠΚ για τη δωροληψία και δωροδοκία στον ιδιωτικό τομέα. Με το άρθρο 94 προστίθεται νέο άρθρο στον ΠΚ, που αφορά στην αλιεία στην αιγιαλίτιδα ζώνη και τα εσωτερικά ύδατα. Ως προς την ποινή, τροποποιείται, με το άρθρο 95, και το άρθρο 404 του ΠΚ για την τοκογλυφία ενώ, τέλος, με το άρθρο 96 επέρχονται αλλαγές και στη γενική διάταξη του άρθρου 405 του ΠΚ.

Το μέρος δεύτερο του νομοσχεδίου (άρθρα 97-166) περιλαμβάνει τις αλλαγές στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (εφεξής: ΚΠΔ). Ειδικότερα, με το άρθρο 97 τροποποιείται το τελευταίο εδάφιο του άρθρου 32 του ΚΠΔ σχετικά με τα δικαιώματα του εισαγγελέα του Αρείου Πάγου στο πλαίσιο της ανώτατης εποπτείας στην ανάκριση, ενώ με το άρθρο 98 προστίθενται δύο νέα εδάφια στο άρθρο 35 του ΚΠΔ. Αλλαγές επέρχονται και στο άρθρο 43 του ΚΠΔ με το άρθρο 99, όπως και στο άρθρο 47 του ΚΠΔ που αφορά στην αποχή από την ποινική δίωξη μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος με το άρθρο 100. Επιπλέον, μεταβάλλεται, με το άρθρο 101, και το άρθρο 57 του ΚΠΔ που αφορά στην κήρυξη απαράδεκτης νέας δίωξης για την ίδια πράξη λόγω εκκρεμοδικίας. Με το άρθρο 102 επέρχονται αλλαγές στο άρθρο 59 του ΚΠΔ. Με το άρθρο 103 προστίθεται νέο εδάφιο στο άρθρο 99 του ΚΠΔ σχετικά με το δικαίωμα παράστασης με συνήγορο του κατηγορούμενου ανηλίκου. Με το άρθρο 104 προστίθεται στο άρθρο 110 ΚΠΔ αναφορά σε δασικά κακούργηματα. Ακόμη, με τα άρθρα 105 και 106 επέρχονται αλλαγές που αφορούν στην καθ' ύλην αρμοδιότητα στα άρθρα 111 και 115 του ΚΠΔ, αντίστοιχα. Με το άρθρο 107 αντικαθίσταται ο τίτλος και τροποποιείται το άρθρο 117 του ΚΠΔ, ενώ με το άρθρο 108 τροποποιείται το άρθρο 119 του ΚΠΔ σχετικά με την κατ' εξαίρεση αρμοδιότητα. Ακόμη, με το άρθρο 109 προστίθεται νέα παράγραφος στο άρθρο 120 του ΚΠΔ, και με το άρθρο 110 αντικαθίσταται το άρθρο 121 του ΚΠΔ σχετικά με την αναρμοδιότητα του δικαστηρίου που δίκασε πρωτοδίκως. Τροποποίηση επέρχεται με το άρθρο 111 και στο άρθρο 132 του ΚΠΔ, ενώ με το άρθρο 112 επέρχεται αλλαγή στο άρθρο 145 του ΚΠΔ ως προς τους λόγους διόρθωσης και συμπλήρωσης της απόφασης, της ποινικής διαταγής, της διάταξης και των πρακτικών. Με το άρθρο 113 τροποποιείται το άρθρο 201 του ΚΠΔ σχετικά με την ανάλυση DNA. Αλλαγή επιφέρει το άρθρο 114 και στο άρθρο 211 του ΚΠΔ σχετικά με τη μαρτυρία συγκατηγορουμένου. Το άρθρο 218 του ΚΠΔ τροποποιείται με το άρθρο 115 που προβλέπει το μέτρο της μετεγκατάστασης σε άλλη χώρα. Το άρθρο 116 μεταβάλλει το άρθρο 224 του ΚΠΔ σχετικά με τη γνώση του μάρ-

τυρα των όσων καταθέτει, ενώ το άρθρο 117 τροποποιεί το άρθρο 227 του ΚΠΔ και την εξέταση ανήλικων μαρτύρων, θυμάτων προσβολής προσωπικής και γενετήσιας ελευθερίας. Αλλαγές επιφέρει το άρθρο 118 και στο άρθρο 228 του ΚΠΔ σχετικά με τους μάρτυρες θύματα προσβολής προσωπικής και γενετήσιας ελευθερίας και οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής. Στο άρθρο 245 του ΚΠΔ προστίθεται, με το άρθρο 119, νέο εδάφιο, με το άρθρο 120 τροποποιείται το άρθρο 282 του ΚΠΔ σχετικά με την επιβολή περιοριστικών όρων, με το άρθρο 121 τροποποιείται το άρθρο 284 του ΚΠΔ σχετικά με τον κατ' οίκον περιορισμό με ηλεκτρονική επιτήρηση και, με το άρθρο 122, το άρθρο 285 του ΚΠΔ. Με το άρθρο 123 αλλαγές επέρχονται στο άρθρο 287 του ΚΠΔ ως προς την προσωρινή κράτηση ανηλίκων. Το άρθρο 124 τροποποιεί το άρθρο 290 του ΚΠΔ για την προσφυγή του κατηγορουμένου, ενώ το άρθρο 125 τροποποιεί το άρθρο 292 του ΚΠΔ. Με τα άρθρα 126 και 127 αλλάζουν οι τίτλοι των άρθρων 293 και 294 του ΚΠΔ, ενώ με το άρθρο 128 τροποποιείται το άρθρο 299 του ΚΠΔ σχετικά με την απόδοση της εγγύησης. Η περάτωση της κύριας ανάκρισης (308 του ΚΠΔ) τροποποιείται με το άρθρο 129, ενώ με το άρθρο 130 επέρχονται αλλαγές στο άρθρο 340 του ΚΠΔ, με σημαντικότερη τη ρύθμιση υποχρεωτικού διορισμού δικηγόρου για πλημμελήματα για τα οποία ο νόμος απειλεί ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών ετών. Με το άρθρο 131 τροποποιείται το άρθρο 343 του ΚΠΔ για τη θέση επί της κατηγορίας και την ενημέρωση του κατηγορουμένου, και με το άρθρο 132 τροποποιείται το άρθρο 430 του ΚΠΔ που αφορά στην αίτηση ακύρωσης της απόφασης. Με το άρθρο 133 αντικαθίσταται το άρθρο 462 του ΚΠΔ για τα ένδικα μέσα, και με το άρθρο 134 τροποποιείται το άρθρο 465 του ΚΠΔ σχετικά με την άσκηση ενδίκων μέσων από τον εισαγγελέα. Με το άρθρο 135 επέρχονται αλλαγές στο άρθρο 471 του ΚΠΔ ως προς την ανασταλτική δύναμη των ενδίκων μέσων, και με το άρθρο 136, στο άρθρο 473 του ΚΠΔ ως προς την προθεσμία για την άσκηση των ενδίκων μέσων. Το άρθρο 474 του ΚΠΔ σχετικά με τους τρόπους και τους λόγους άσκησης ενδίκου μέσου τροποποιείται με το άρθρο 137, ενώ με τα άρθρα 138 και 139 επέρχονται αλλαγές στα άρθρα 476 και 477 του ΚΠΔ, αντίστοιχα. Με το άρθρο 140 τροποποιείται η άσκηση έφεσης κατά του βουλεύματος του συμβουλίου πλημμελειοδικών από τον κατηγορούμενο για λόγους εσφαλμένης εφαρμογής ουσιαστικής ποινικής διάταξης (άρθρο 478 του ΚΠΔ), και με το άρθρο 141 ρυθμίζεται η προθεσμία άσκησης αίτησης αναίρεσης κατά του βουλεύματος του συμβουλίου πλημμελειοδικών (άρθρο 483 του ΚΠΔ). Το άρθρο 142 επιφέρει αλλαγή στο άρθρο 484 του ΚΠΔ ως προς το παραδεκτό άσκησης αίτησης αναίρεσης ως προϋπόθεσης για την εξέτασή της. Το άρθρο 143 τροποποιεί το άρθρο 488 του ΚΠΔ σχετικά με την έ-

φεση κατά της απόφασης που κηρύσσει αναρμοδιότητα, ενώ το άρθρο 144 επιφέρει αλλαγές στο άρθρο 489 του ΚΠΔ που αφορά στην έφεση εναντίον καταδικαστικής απόφασης από τον κατηγορούμενο και τον εισαγγελέα. Το άρθρο 145 αντικαθιστά τον τίτλο του άρθρου 490 του ΚΠΔ, και με το άρθρο 146 τροποποιείται το άρθρο 491 του ΚΠΔ ως προς το αντικείμενο της έφεσης κατά καταδικαστικής απόφασης που ασκείται από τον εισαγγελέα εφετών. Το άρθρο 497 του ΚΠΔ σχετικά με την ανασταλτική δύναμη της έφεσης τροποποιείται με το άρθρο 147, ενώ με το άρθρο 148 μεταβάλλεται το άρθρο 498 του ΚΠΔ ως προς επιδόσεις επί έφεσης σε περίπτωση μη διορισμού αντικλήτου ή μη ακριβούς δηλωθείσας διεύθυνσης. Με το άρθρο 149 τροποποιείται το άρθρο 501 του ΚΠΔ, και με το άρθρο 150, το άρθρο 503 του ΚΠΔ σχετικά με την τύχη της εγγύησης. Με το άρθρο 151 τροποποιείται το άρθρο 507 του ΚΠΔ ως προς την προθεσμία άσκησης αναίρεσης από τον εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, και με το άρθρο 152 τροποποιείται το άρθρο 511 ΚΠΔ σχετικά με τους λόγους αναίρεσης που εξετάζονται αυτεπαγγέλτως. Το άρθρο 513 του ΚΠΔ σχετικά με την υποχρέωση του εισαγγελέα για κατάθεση σημειώματος τροποποιείται με το άρθρο 153, το άρθρο 154 τροποποιεί το άρθρο 514 του ΚΠΔ, και το άρθρο 155 αντικαθιστά το άρθρο 522 του ΚΠΔ σχετικά με τη σύνθεση του δικαστηρίου της παραπομπής. Το άρθρο 156 τροποποιεί το άρθρο 523 ΚΠΔ ως προς ως προς την προθεσμία άσκησης της αίτησης επανεξέτασης του προταθέντος λόγου αναίρεσης και το άρθρο 157 προσθέτει νέο εδάφιο στο άρθρο 524 του ΚΠΔ που αφορά στη δέσμευση των αποφάσεων της ολομέλειας και των τμημάτων του Αρείου Πάγου κατά τη συζήτηση στο δικαστήριο της παραπομπής. Το άρθρο 525 του ΚΠΔ τροποποιείται με το άρθρο 158 ως προς την αίτηση και τις προϋποθέσεις για επανάληψη ποινικής διαδικασίας σε όφελος του καταδικασμένου. Ο τίτλος του εβδόμου βιβλίου του ΚΠΔ αντικαθίσταται με το άρθρο 159, ενώ με το άρθρο 160 τροποποιείται το άρθρο 550 του ΚΠΔ σχετικά με την εκτέλεση περισσότερων αποφάσεων για το ίδιο έγκλημα. Το άρθρο 161 επιφέρει αλλαγές στο άρθρο 551 του ΚΠΔ που αφορά στην εκτέλεση περισσότερων αποφάσεων για διαφορετικά εγκλήματα και, ομοίως, το άρθρο 162, στο άρθρο 552 του ΚΠΔ σχετικά με την εκτέλεση της στερητικής της ελευθερίας ποινής και της δήμευσης. Το άρθρο 553 του ΚΠΔ σχετικά με τη βεβαίωση χρηματικών ποινών τροποποιείται με το άρθρο 163, και το άρθρο 556 του ΚΠΔ ως προς τη δυναμική αναβολή της εκτέλεσης, με το άρθρο 164. Το άρθρο 165 τροποποιεί το άρθρο 586 του ΚΠΔ, και με το άρθρο 166 προστίθεται νέο άρθρο που αφορά στην αναβολή εκτέλεσης επί ποινής που έχει μετατραπεί σε χρηματική (άρθρο 593 του ΚΠΔ).

Το μέρος τρίτο (άρθρα 167-170) περιλαμβάνει τροποποιήσεις άλλων δια-

τάξεων. Ειδικότερα, με το άρθρο 167 τροποποιείται το άρθρο 42 του ν. 4557/2018 για τη δέσμευση και απαγόρευση εκποίησης περιουσιακών στοιχείων, ενώ με το άρθρο 168 επέρχονται αλλαγές στο άρθρο 2 του ν. 3663/2008 για τον Εθνικό Ανταποκριτή της EUROJUST. Αλλαγές επέρχονται με το άρθρο 169 στο άρθρο 15 του ν. 3663/2008 που αφορά στη σύσταση κοινής ομάδας έρευνας. Το άρθρο 170 τροποποιεί το άρθρο 4 του ν. 2225/1994 και προβλέπει, ακόμη, τη δυνατότητα άρσης του απορρήτου για τη διακρίβωση των κακουργημάτων της βαριάς σκοπούμενης σωματικής βλάβης και του εμπρησμού σε δάση.

Το μέρος τέταρτο (άρθρα 171-172) περιλαμβάνει μεταβατικές διατάξεις. Συγκεκριμένα, το άρθρο 171 τροποποιεί το άρθρο 465 του ΠΚ που περιλαμβάνει μεταβατικές διατάξεις, ενώ το άρθρο 172 περιλαμβάνει μεταβατική διάταξη για την αποδέσμευση και απαγόρευση εκποίησης περιουσιακών στοιχείων που δεσμεύθηκαν από την Αρχή καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

Το μέρος πέμπτο (άρθρα 173) περιλαμβάνει καταργούμενες διατάξεις.

Τέλος, το μέρος έκτο (άρθρο 174) ορίζει την έναρξη ισχύος του νόμου.

II. Παρατηρήσεις επί των άρθρων

1. Επί του άρθρου 26

Το άρθρο 26 τροποποιεί την παρ. 4 του άρθρου 113 του Ποινικού Κώδικα και ορίζει ότι η προθεσμία της παραγραφής των κακουργημάτων που στρέφονται κατά ανηλίκου αρχίζει από την ενηλικίωση του θύματος. Επίσης, προβλέπει ότι η προθεσμία της παραγραφής των εγκλημάτων που προβλέπονται στα άρθρα 323Α, 324 και στο 19ο Κεφάλαιο του Ποινικού Κώδικα, αρχίζει, όταν αυτά στρέφονται κατά ανηλίκου, ένα έτος μετά από την ενηλικίωση του θύματος, εφόσον πρόκειται για πλημμέλημα, και τρία έτη μετά την ενηλικίωση, εφόσον πρόκειται για κακούργημα. Εν προκειμένω παρατηρείται ότι το άρθρο 113 του Ποινικού Κώδικα έχει ως τίτλο «Αναστολή της παραγραφής». Εφόσον η προτεινόμενη διάταξη αφορά την τροποποίηση του χρόνου έναρξης της παραγραφής, θα ήταν νομοτεχνικώς ορθότερο να ενταχθεί στο άρθρο 112 του Ποινικού Κώδικα που έχει ως τίτλο «Έναρξη της παραγραφής».

2. Επί του άρθρου 30

Το άρθρο 30 τροποποιεί το άρθρο 133 Ποινικού Κώδικα και ορίζει ότι όταν ο δράστης κατά τον χρόνο τέλεσης αξιόποινης πράξης δεν έχει συμπληρώσει το εικοστό πέμπτο έτος της ηλικίας του, το δικαστήριο μπορεί να επιβά-

λει μειωμένη ποινή. Η μη δυνατότητα του δικαστηρίου να επιβάλει περιορισμό σε ειδικό κατάσταση κράτησης νέων δεν συνάδει με τις ιδιαιτερότητες της προσωπικότητας των νεαρών ενηλίκων, και είναι αμφίβολο αν η έκτιση της ποινής όλων των νεαρών ενηλίκων σε κατάσταση κράτησης ενηλίκων, έστω και χωριστά από τους λοιπούς ενήλικες κρατούμενους, εξυπηρετεί τους στόχους της σφραγιστικής πολιτικής.

3. Επί του άρθρου 36

Με την προτεινόμενη διάταξη, η οποία καταλαμβάνει το σύνολο του δημόσιου λόγου, τιμωρείται η διάδοση ή διασπορά ψευδών ειδήσεων που είναι ικανές να προκαλέσουν ανησυχίες ή φόβο στους πολίτες ή να κλονίσουν την εμπιστοσύνη του κοινού στην εθνική οικονομία, στην αμυντική ικανότητα της χώρας ή στη δημόσια υγεία. Δοθέντος ότι ζητήματα που ανάγονται στους εν λόγω τομείς αποτελούν συχνά ζητήματα δημοσίου ενδιαφέροντος, περιορισμοί όπως οι εδώ θεσπιζόμενοι πρέπει, προκειμένου να είναι συμβατοί με το άρθρο 14 παρ. 1 του Συντάγματος και του άρθρου 10 της ΕΣΔΑ, να είναι αναγκαίοι σε μία δημοκρατική κοινωνία, ανταποκρινόμενοι, κατά την πάγια νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, σε «πιεστική κοινωνική ανάγκη». Εν προκειμένω γεννάται προβληματισμός αν το εύρος της απαγορευτικής διάταξης καλύπτει οπωσδήποτε τις ανωτέρω προϋποθέσεις, κατά το μέρος που η θεμελίωση αξιοποιήσιμης αρκείται σε δυνητική διακινδύνευση έννομων αγαθών ή σε εσωτερικά γεγονότα του ψυχικού κόσμου (ανησυχίες ή φόβος), χωρίς αυτά να συνδέονται με αντικειμενικά διαγνωσμένες συνέπειες σε έννομα αγαθά, η αποφυγή των οποίων δημιουργεί «πιεστική κοινωνική ανάγκη». Σε κάθε περίπτωση, πρέπει να διασφαλίζεται επαρκές πεδίο ελευθερίας για τη συμμετοχή στον δημόσιο διάλογο, στον οποίον τίθενται προς εξέταση γεγονότα που (χωρίς βεβαία γνώση εκείνου ο οποίος τα επικαλείται), ενδεχομένως να αποδειχθούν ανακριβή.

4. Επί του άρθρου 41

Το άρθρο 41 τροποποιεί το άρθρο 224 του Ποινικού Κώδικα και ορίζει, στην παρ. 4 του εν λόγω άρθρου, ότι τιμωρείται με φυλάκιση έως δύο έτη ή χρηματική ποινή όποιος, όταν εξετάζεται από κάποια αρχή ή από εξουσιοδοτημένο όργανό της ή όταν αναφέρεται σε αυτή, εκθέτει εν γνώσει του ψεύδη ή αρνείται ή αποκρύπτει την αλήθεια. Εν προκειμένω, δοθέντος ότι το άρθρο 224 ΠΚ ανήκει στο κεφάλαιο των εγκλημάτων σχετικά με την απονομή της δικαιοσύνης, τίθεται ζήτημα αν οι συγκεκριμένες μορφές συμπεριφοράς που τελούνται ενώπιον οποιασδήποτε αρχής προσβάλλουν με οποιο-

10

δήποτε τρόπο το έννομο αγαθό της απονομής της δικαιοσύνης. Περαιτέρω, θα ήταν σύμφωνο με την αρχή της νομιμότητας να διευκρινίζεται υπό ποια ιδιότητα εξετάζεται από αρχή ή αναφέρεται ο δράστης σε αρχή.

5. Επί του άρθρου 96

Το άρθρο 96 τροποποιεί το άρθρο 405 του Ποινικού Κώδικα, στη δε παρ. 1 του προτεινόμενου άρθρου ορίζεται ότι για την ποινική δίωξη των εγκλημάτων που προβλέπονται στο άρθρο 394 ΠΚ περί αποδοχής και διάθεσης προϊόντων εγκλήματος, απαιτείται έγκληση, αν το πράγμα προήλθε από πράξη η οποία διώκεται κατ' έγκληση. Η αποδοχή και διάθεση προϊόντων εγκλήματος δεν έχει αμιγή περιουσιακό χαρακτήρα, αλλά αποτελεί μείξη στοιχείων περιουσιακού εγκλήματος και εγκλήματος κατά της απονομής της δικαιοσύνης, διότι ενισχύει τη γενική προληπτική προστασία των εννόμων αγαθών των προτέρων πράξεων. Συνεπώς, στο μέτρο που προστατεύει και δημόσια συμφέροντα, θα ήταν ορθότερο να διώκεται, το εν λόγω έγκλημα, αυτεπαγγέλτως, όπως άλλωστε ισχύει μέχρι σήμερα.

6. Επί του άρθρου 109

Το άρθρο 109 τροποποιεί το άρθρο 120 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και, από την παράγραφο 4 του προτεινόμενου άρθρου 120 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, συνάγεται ότι, αν το δικαστήριο, όπως προέκυψε από τη διαδικασία, κρίνει ότι ο χαρακτήρας της εκδικαζόμενης πράξης είναι κακούργημα, τότε παραπέμπει την υπόθεση στο αρμόδιο δικαστήριο, χωρίς να μεσολαβήσει κύρια ανάκριση. Εν προκειμένω, η υποχρεωτική παραπομπή της υπόθεσης σε άλλο δικαστήριο, χωρίς να έχει προηγηθεί ανάκριση, άγει στη μη δυνατότητα συλλογής περαιτέρω αποδείξεων, ακόμα και στις περιπτώσεις που αυτή είναι αναγκαία. Θα ήταν ορθό να επαφίεται το ζήτημα στη διακριτική ευχέρεια του δικαστηρίου.

7. Επί του άρθρου 118

Το άρθρο 118 τροποποιεί το άρθρο 228 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και ορίζει, στην παρ. 1, ότι, κατά την εξέταση ως μάρτυρα του θύματος των πράξεων που αναφέρονται στα άρθρα 323Α, 336, στην παρ. 4 του άρθρου 337, στα άρθρα 338, 343, 345 και στην παρ. 3 του άρθρου 349 του ΠΚ, διορίζεται και παρίσταται, ως πραγματογνώμων, ψυχολόγος ή ψυχίατρος. Με αυτή τη ρύθμιση επεκτείνει την ειδική διαδικασία κατάθεσης μαρτύρων θυμάτων εμπορίας ανθρώπων και στα ενήλικα θύματα βιασμού, προσβολής γενετήσιας αξιοπρέπειας σε εργασιακή σχέση, κατάχρησης ανικάνου προς αντίσταση σε γενετήσια πράξη, κατάχρησης σε γενετήσια πράξη, γενετήσιας

πράξης μεταξύ συγγενών και μαστροπείας. Εν προκειμένω παρατηρούνται τα εξής:

α) Το άρθρο 349 του ΠΚ αφορά ανηλίκους και περιλαμβάνεται στο άρθρο 227 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

β) Η πρόβλεψη ειδικής διαδικασίας κατάθεσης με την βοήθεια ψυχιάτρου που αποφαίνεται για την αντιληπτική ικανότητα των ενηλίκων θυμάτων εμπορίας ανθρώπων και διατυπώνει τις απόψεις του σε γραπτή έκθεση, έχει ως δικαιολογητική βάση τη δυσχέρεια ανεύρεσης και εμφάνισης των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων στο ακροατήριο του δικαστηρίου, λόγω της φύσης των αδικημάτων, με σκοπό η βιντεοσκοπημένη κατάθεσή τους ή η έγγραφη κατάθεσή τους μαζί με την γραπτή έκθεση του ψυχιάτρου να διασφαλίζει την αξιοπιστία της κατάθεσής τους ως απολειπόμενων μαρτύρων και να αποτελούν αυτές εξισορροπητικούς παράγοντες της μη δυνατότητας του κατηγορουμένου να τους θέσει ερωτήσεις κατά τη διαδικασία στο ακροατήριο. Η επέκταση αυτής της ρύθμισης σε όλα τα ενήλικα θύματα εγκλημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας στερείται δικαιολογητικής βάσης, διότι δεν υφίσταται εν προκειμένω γενική αντικειμενική αδυναμία εμφάνισης τους στο ακροατήριο. Ελλείψει δε αυτής της αδυναμίας, είναι αμφίβολο αν διασφαλίζεται επαρκώς το δικαίωμα του κατηγορουμένου να εξετάζει τους μάρτυρες κατηγορίας, όπως αυτό κατοχυρώνεται στο άρθρο 6 παρ. στοιχ. δ' της ΕΔ-ΔΑ. Περαιτέρω, η υποχρεωτική εκτίμηση της αντιληπτικής ικανότητας και της ψυχικής κατάστασης όλων των ενηλίκων θυμάτων εγκλημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας συνιστά ιατρική πράξη και, ως τέτοια, έρχεται σε αντίθεση με την ανάγκη αναγνώρισης και σεβασμού των θυμάτων που κατοχυρώνεται στο άρθρο 1 της Οδηγίας 2012/29/ΕΕ. Επιπλέον, δεν συνάδει ούτε με το άρθρο 20 της Οδηγίας 2012/29/ΕΕ, σύμφωνα με το οποίο, οι ιατρικές εξετάσεις πρέπει να περιορίζονται στο ελάχιστο και να διενεργούνται μόνο όταν αυτό είναι αυστηρά αναγκαίο για τους σκοπούς της ποινικής διαδικασίας.

γ) Στην παράγραφο 6 του προτεινόμενου άρθρου 228 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας γίνεται παραπομπή στο άρθρο 68 παρ. 2 και 3 του ν. 4478/2017. Το άρθρο 68 του ν. 4478/2017 προβλέπει την ατομική αξιολόγηση των θυμάτων για τον προσδιορισμό των ειδικών αναγκών προστασίας τους και αποτελεί ενσωμάτωση του άρθρου 22 της Οδηγίας 2012/29/ΕΕ. Στην παράγραφο 1 του άρθρου 68 του ν. 4478/2017 προβλέπεται, σύμφωνα με την Οδηγία, ότι η ατομική αξιολόγηση λαμβάνει χώρα μετά από αίτηση του θύματος, και στην παράγραφο 5 του ίδιου άρθρου προβλέπεται ότι η λήψη όλων των σχετικών μέτρων προστασίας γίνεται με τη σύμφωνη γνώμη του θύματος. Όμως, εν προκειμένω γίνεται παραπομπή μόνο στις παραγράφους 2 και 3 του

άρθρου 68 του ν. 4478/2017 και, ως εκ τούτου, η ατομική αξιολόγηση μπορεί να λαμβάνει χώρα και παρά την αντίθετη βούληση του θύματος, γεγονός που αντιβαίνει ευθέως στο άρθρο 1 της Οδηγίας 2012/29/ΕΕ, το οποίο ορίζει ότι τα θύματα πρέπει να αντιμετωπίζονται με σεβασμό και ευαισθησία, καθώς και στο άρθρο 22 παρ. 6 της Οδηγίας, το οποίο ορίζει: «Η εν λόγω ατομική αξιολόγηση διενεργείται με τη στενή συμμετοχή των θυμάτων και λαμβάνει υπόψη τις επιθυμίες τους, μεταξύ άλλων στην περίπτωση που δεν επιθυμούν τη λήψη των ειδικών μέτρων που προβλέπονται στα άρθρα 23 και 24».

Συνεπώς, θα ήταν σύμφωνη με την Οδηγία 2012/29/ΕΕ η διαγραφή των φράσεων «336, στην παρ. 4 του άρθρου 337, στα άρθρα 338, 343, 345 και στην παρ. 3 του άρθρου 349 ΠΚ» και «Οι παρ. 2 και 3 του άρθρου 68 του ν. 4478/2017 εφαρμόζονται αναλόγως και επί ενήλικων θυμάτων των αναφερομένων στην παρ. 1 πράξεων. Στην περίπτωση αυτή η κοινωνική έρευνα μπορεί να διεξαχθεί και από κοινωνικούς λειτουργούς δήμων ή περιφερειών».

Αθήνα, 9 Νοεμβρίου 2021

Η εισηγήτρια
Αθανασία Διονυσοπούλου
Επίκουρη Καθηγήτρια Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών
Επιστημονική Συνεργάτις

Ο Προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος
Αναπληρωτής Καθηγητής
του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Ο Προϊστάμενος της Β΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αστέρης Πλιάκος
Καθηγητής του Οικονομικού
Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών